

Comentariu - Ion de Liviu Rebreanu

Pana la aparitia lui "Ion" in anul 1920, romanul romanesc inregistrase numai cateva titluri mai importante: "Ciocoi vechi si noi" de Nicolae Filimon, Ciclul Comanestilor de Duiliu Zamfirescu, "Mara" ardeleanului Ion Slavici, "Arhanghelii" tot in Ardeal, publicat cu 6 ani inainte de catre Ion Agarbiceanu.

Cu "Ion" Liviu Rebreanu inaugureaza o faza noua in istoria romanului romanesc si o trecere de la realismul poetic si liric la realismul epic, impunindu-se ca cel mai mare creator epic si intemeietor al romanului nostru modern.

Romanul este frutul unei colaborari indelungate. Rebreanu l-a scris in patru ani , dar l-a purtat in sine, l-a plamadit si l-a rotunjit. Este o carte crescuta organic, dintr-o experienta cares-a precipitat cu o preatimpurie maturitate. "Ion" nu este ceea ce se stie, o capodopera a genului, si primul roman romanesc intr-adevar desavarsit: este tezaurul unei experiente in care se oglindeste o provincie si un popor.

Obiectul de studiu a lui "Ion" este viata sociala a Ardealului, care, desi inchisa in celula unui sat, este zugravita in intreaga ei stratificatie, de la simplul vagabond pana la candidatul de deputat si la mediul administratiei unguresti, cu o fauna bogata in exemple variate. Cu un material aparent haotic, cu episoade numeroase ce se pun de+a curmezisul. Romanul se organizeaza, totusi, in jurul unei figuri centrale, al eroului frust si voluntar al lui Ion.

"Ion" isi trage originea dintr-o scena pe care a surprins-o autorul si care l-a impresionat profund: "Era o zi de inceput de primavara. Hoinarind pe coastele dimprejurul satului, am zarit un taran, imbracat in straie de sarbatoare. Deodata s-a aplecat si a sarutat pamantul. L-a sarutat ca pe o ibovnica ...".

La putin timp dupa aceasta intamplare, are un alt "eveniment" care ii atrage atentia: unul dintre cei mai bogati taranii din satul parintilor sai, vaduv, isi bate unica fiica intr-un hal ingrozitor, deoarece ea facuse greseala sa ramana insarcinata, si inca "cu cel mai becisnic flacau din tot satul". "Asa insa rusinea lui era mai amara: afara de greseala fetei, trebuia sa se incuscreasca el, fruntas, cu plevna satului si sa dea o zestre buna unui prapadit de flacau."

Tot in aceiasi perioada, Rebreanu purtase o discutie cu un flacau din vecini, chipes, harnic, muncitor si foarte sarac, Ion Pop al Glanetasului. Flacaul ajunsese la concluzia sa diversele necazuri sunt pricinuite de lipsa de pamant. "Pronunta cuvantul ""pamant"" cu atata sete, cu atata lacomie si pasiune parca ar fi fost vorba de o fiinta vie si adevarata".

Rebreanu incerca sa faca o legatura intre aceste trei scene creionandu-se astfel "scheletul" unui roman. Prima incercare a fost o nuvela cu titlul "Rusinea", ramasa nepublicata, in care Rodovica devenea negresit o victima a iubirii. A doua etapa de prelucrare a acestor intamplari o constituie romanul "Zestrea", insa autorul ajunge la concluzia ca "iesise ceva cu desavarsire neorganic", "ca materialul nu era suficient framantat". Dupa trei ani el rescrie romanul "Zestrea" ca si cand nu ar mai fi existat textul cel dintai, dandu-i numele "Ion".

Din linia taranilor lui Balzac, dar mai ales a lui Zola, Ion este expresia instinctului de posesiune a pamantului in serviciul caruia pune o inteligenta supla, o cazuristica inepoizabila, o viclenie procedurala si, cu deosebire o vointa imensa. stie sa adune energiile difluente intr-un singur fascicul. Nimic nu-i rezista: in fata ogorului aurit de spice e cuprins de betia unei inalte emotii; vrea sa-l aiba cu orice pret; dragostea devine si ea o arma calita in valvataia focului ce-l incinge.

Actiunea cartii e sustinuta de o intriga simpla, setul de banala. Ion al Glanetasului, flacau sarac, ambitios, inteligent si chipes, seduce fiica unui chiabur, pe Ana lui Vasile Baci. Desi o iubeste pe Florica, fata saraca si frumoasa, Ion ii face uraticai Ana un copil, ca astfel sa il stranga in chinga pe chiabur care intentiona sa-si dea fata dupa George, feciorul altui taran instarit. Istoria nu are mari complicatii. Planul lui Ion ii reuseste si feciorul Glanetasului, obtine pamanturile lui Vasile Baci. Bineintesa, pana la acest rezultat, Ana e stalcita in batai si trimisa "acasa" pe rand, cand de taica-sau, cand de barbat.

Dupa ce-i daruieste lui Ion un mostenitor, Ana se spanzura, convinsa ca feciorul Glanetasului n-a iubit-o niciodata. Moare si copilul. Ion care ascultase doar "glasul pamantului", incepe a fi sensibil si la "glasul iubirii". El ii da tarcoale Floricai, ajunsa nevasta lui George. Acesta il pandeste intr-o noapte si-i crapa capul cu sapa. George va pleca la ocna, si pamanturile lui Vasile Baci, conform intelegerii dintre socru si ginere, vor deveni "proprietatea bisericii".

Satul Prpas unde are loc desfasurarea actiunii, in ceea mai mare parte, strabatut de un drum alb, desprins din soseaua care, intovarasind Somesul, ajunge la Cluj, pare un popas mai indelung pentru un narator ce vrea sa ne convinga, aglomerand nume reale cu altele imaginare, ca ne infatiseaza un instantaneu de realitate care se confuda cu aceea mare a lumii, dar care ramane totusi unica (drumul "se desprinde", iar Pripasul apare "pitit intr-o scrantitura de coline").

Drumul inainteaza printre semne ale absentei in somnolenta unei zile de vara, la marginea satului "un Hristos cu fata spalacita (...) isi tremura jalnic trupul de tinichea ruginita pe lemnul mancat de carii si innegrit de vrenuri", linistea e intrerupta in rastimpuri de fasaitul frunzelor, un caine picoteste in mijlocul drumului, o pisica se furiseaza intr-o livada, casele sunt insirate una dupa alta si dintre ele au diparut parca oamenii. Fragmentul imediat urmator, acela al horei de duminica din curtea Tudosiei, vaduva lui Maxim Oprea, contrazice senzatia de letargie existenta prin sugestia sumara, dar pregnanta a relatiilor care transforma satul intr-un spatiu al confruntarii permanente, vital prin urmare si continand germenul dramei. Hora ne introduce, de la inceput, intr-un climat torid, de o comprimata electricitate.

Tacerea stranie, zapuseala sufocanta, aparenta letargie se rezolva in izbucnirea frebetica a jocului. Savista, oloaga, nici ea nu poate sta locului si nu are astamparare de patima care clocoteste in jur, asmutita mereu de cei trei lautari tocmiti "sa-si rupa arcurile", sa mai puna o data cantecul ce "salta aprig, infocat", ultimul principiu care ar putea caracteriza aceasta lume este acela al egalitatii intre oameni. Existenta, la antipodul somnolentei, de la cele mai marunte manifestari pana la cele capitale pare o ciocnire cruda de forte, un joc in care sentimentul destinului nu copleseste, ci fortifica spiritul temerar, individualist pana la egoism. De la rivalitatea flacailor pentru recunoasterea

primului loc intre indivitii de aceeaasi varsta, la aceea a fetelor care asteapta sa fie invitate la hora, ierarhia stapaneste totul, dar se raporteaza in primul rand la forta economica.

Hora e o raspantie, de unde pornesc doua drumuri ale naratiunii, mergand cand alaturi, cand incrucisandu-se, comunicand insa mereu intre ele, spre a de imaginea totala a vietii satului romanesc. Descoperim un adevarat roman in roman, si anume , acela a micii intelectualitati, reprezentata in primul rand de preot si invatator. Desi avand o stare econemica nu foarte diferita de a taranului, "inteligenta " se bucura de un statut care ii atrage respectul si ascultarea datorita, fireste prestigiului, destul de rar pe atunci, al stiinsei de carte. invatatorul si popa sunt "domni", alcatuind o categorie sociala diferentiata. Zaharia Herdelea e un invatator inimos, dar impovarat de o familie grea in care sunt doua fete de maritat, fara zestre.

Cel mai reprezentativ personaj pentru a doua linie epica este Titu Herdelea. "Domnisorul" pare condamnat sa ramana la suprafata lucrurilor, in ciuda eforturilor sustinute de a gasi existentei sale un fagas iesit din comun. Experientele sale cad sistematic in derizoriu. Declarat poet al vaii Somesului, productia lui cvasiinexistenta se concretizeaza intr-un text publicat de un ziar local, tentat de amor, dovedeste veritabile resurse melodramatice, ezitand intre Lucretia Dragu, un fel de pastila pentru inspiratia sa poetica firava si senzuala Roza Lang, negijata de barbat. Titu Herdelea este un "alter ego" al autorului si de aceea in jurul lui se organizeaza cel de-al doilea fir al romanului. Reprezinta un personaj simbol fiindca sugereaza constiinta nationala, care renaste.

in lumea satului principalul mijloc de ameliorare si stratificare a conditiei sociale, ca si de imbogatire il constituie posesiunea pamantului. Pentru taran, pamantul a insemnat o drama ancestrala, o sete nepotolita intr-un sir de secole, care a cumulat necestitatea pama a prefacut-o in patima. Ion e o metafora a dramei pamantului, in care factorul social nu trebuie separat de cel bilogic.

Ionsimtea o vocatiune obscura, inradacinata pentru pamant. Ca sa dobandeasca pamantul ravnit, Ion isi da seama ca solutia cea mai la indemana este casatoria cu o fata bogata. Cum aceasta nu e si frumoasa, flacaul va fi nevoit sa insceneze dragostea.

El joaca mai intai rolul cuceritorului, pornind de la o stare psihica oarecum confuza. Lui "nu-i fusese draga Ana si nici acum nu-si dadea deama daca-i draga. O iubea pe Florica, cea cu obrajii fragezi ca piersica si ochii albastrii ca cerul de primavara". insa aceasta este , ca si Ion, saraca, in timp ce Ana avea locuri si case si vite multe". stiind foarte bine ce vrea, Ion isi inabusa, cel putin pentru o vreme, iubirea pentru Florica, dorind cu nesat pamanturile lui Vasile Baci. Lupta incepe cu avantajul ca fata il place pe el si nupe George, fiul unui bogatan dupa care ar vrea s-o dea tatal sau. La hora, Ion joaca pe Ana si apoi o trage dupa el dupa sura pentru ai sopti vorbe de amor.

George afla ca cei doi sunt in gradina si il informeaza pe Vasile Baci, care tocmai isi face aparitia"lalaing un cantec de betie, cu palaria intr-o ureche, cu ochii inrositi de bautura". Acesta sare la Ion strigandu-i: "Sarantucule!", dezlantuindu-se furios: "Lasati-maaa! Lasati-ma sa.i scot blohataile! Trebuie sa-i beau sangele, altmiteri plesnesc! Lasati-ma!". Flacaul primeste ocara "ca o

lovitura de cutit", reactie fulgeratoare, tipica pentru taranii lui Rebreanu, care sunt in genere impulsivi, cazand repede prada instinctelor. Injuria lucreaza adanc in sufletul flacaului: "inima ii sfarama coastele ca un ciocan infierbantat". Rusinea ce i-o facuse Vasile Baci u se asezase pe inima ca o piatra de moara. "fiece vorba il impungea drept in inima, cu deosebire fiindca auzea tot satul". Va cauta rafuilala, dar nu cu Vasile Baci u va dori sa-i plateasca, ci lui George, rivalul sau in competitia pentru Ana. il va provoca in aceeasi seara incingandu-se o bataie vecina cu moartea, reliefand pe prim plan detaliile fizice observate foarte aproape: venelecare se umfla, pumnii care cad grei, sangele care curge siroaie.

Dupa aceasta bataie, Ion se simte racorit si triumfator. Intelligent, el se gandeste cum sa speculeze aceasta victorie astfel incat Ana sa afle de la altcineva intamplarea si sa creada ca ea a fost pricina bataii. Dobandirea lui Gorge inseamna un pas spre realizarea scopului sau, otreapta epica care-i creeaza eroului un nou avantaj. Stapanit de betia averii, cand trece pe la langa casa lui Baci u, cu ograda larga si gradini, il cuprinde o bucurie "ca si cand toate acestea ar fi ale lui", fara a lua in seama ca Ana il pandea "cu inima cat un purice", in speranta ca se va opri sa-i vorbeasca. Acesta insa "isi urma calea, fluierand si pasind mai apasat", stiind ca in felul acesta pretul lui va creste si dorinta fetei va fi si mai aprinsa. El incepe sa domine o situatie morala pe care nu va intarzia s-o fructifice pentru atingerea unicului sel: dobandirea pamantului. Flacaul era constient ca o pierde pe femeia iubita din cauza statutului sau economic precar, pentru care il face raspunzator pe batran: "De ce mi-ai mancat si mi-ai baut pamanturile hodorogule?". Vrea sa spuna : altfel, as fi fost fericit, n-ar fi trebuit sa-mi sacrific dragostea. si ar fi fost posibil, pentru ca Ion e inzebrat cu o mare energie si vointa de a mincii, cu ravna si pricepere. Patima lui de pamant nu reprezinta o fetisizare, ci atasamentul unui tip constructiv, al unui gospodar, care stie cum trebuie arat si semanat mai bine.

El priveste locurile lui Vasile Baci u cu dorinta de a le stapani, dar si cu ochiul specialistului: "Le cantarea din ochi se uita daca sunt bine lucrate si se supara cand vedea ca nu sunt cum trebuie. Se simtea stapanul lor si-si facea planurile cum va ara faneata cutare, iar cutare porumbiste cum va semana-o cu trifoi." intrucat obtinerea lor mai cerea timp, Ion infige plugul in ogorul vecinului, care fusese altadata a lui: " Macar o brazda sa-mi iau inapoi din pamantul meu ...". Dupa ce trage hatul cel nou, inima flacaului "tremura de bucurie ca si-a marit averea". Se ia la bataie cu vecinul Simion Lungul, dar la toate intrebarile raspunde ca lui nu-i pasa nici de Dumnezeu. Nu-l sperie nici predicile popii care probozeste intr-o Duminica biserica, nici faptul ca e chemat la judecata. Competitia pentru casatoria de bunavoie ii apare lui Ion lipsita de orice sorti de izbanda. Baci u nu va fi de acord in ruptul capului ("mai de graba ii trag una cu barda" decat sa i-o dea pe Ana lui Ion). insa solutia i-o ofera Titu Herdelea: " Daca nu vrea el sa ti-o dea de buna voie trebuie sa-l silesti!". Acesta este momentul in care isi da seama "limpede ce trebuie sa faca".

Speculand sentimentele Anei, Ion ajunge in ograda, pe prispa si de acolo in casa, unde nu flacaul, ci fata insista sa intre. Acesta, nici vorba sa comita un act de siluire, si nici o simpla seducere. O cucereste pe Ana, lasand-o sa creada ca ea l-a cucerit, ca l-a smuls din mrejele Floricai, Ion fiind in stare sa joace chiar si rolul celui ademenit. Scena de pe cuptor este una din cele mai "tari" prin

atmosfera de pandă și teamă, de dragoste mincinoasă și ambiții calculată din partea lui Ion și de firească dăruire a Anei, consumându-se promiscuu sub amenințarea de fiecare clipă a morții.

Cu spaima că dacă s-ar trezi i-ar ucide pe amândoi, se strecoară în culcusul de la picioarele lui Băciu, unde Ion, neclintit în hotărârile sale o posedă pe Ana. În sfârșit, iese din casă, fata cu teama să nu fi rămas gravidă, în timp ce flăcăul "trebuia să-și muste buzele ca să nu izbucneasca de bucurie". El va veni seara de seara, până ce va fi sigur că Ana e însărcinată. Apoi își rarește vizitele, ca în curând să nu mai treacă pe la ea deloc. Între momentul seducerii și nunta, Ana are de îndurat nenumărate batai și umilinte, ea fiind prinsă la mijloc între lupta pentru pământ dintre Ion și Vasile Băciu, ea fiind o tragică victimă. Ion îl are la mână pe adversar și poate să se tocmească, să îl silească. El îi spune clar Anei că nu cu ea vrea să discute, ci cu Băciu.

De aceea, o expediază neîntârziat, cu mesajul unei propuneri: "asa să-ți spui! Ca eu cu tine n-am ce să mă sfătuiesc. Dar cu dumnealui om vorbi, ne-om chibzui". Băciu, firește, o va bate iar să o omoare, jurind că nu se va duce la Glanetasu. Totuși "partile se întalnesc", Ion adoptând inflexibil tactica refuzului, jucând "tare" în așteptarea contrapropunerilor: "Adică nu vrei să o iei? â€" Nu vreau, bade Vasile! Când am vrut eu, n-ai vrut dumneata." Ion folosește șantajul moral: dacă nu îi se vor satisface condițiile, Ana va fi expusă, ca una care a păcătuit și a născut de fata mare. De aceea, dându-și seama că nu are încotro, Băciu cade la învoială, ceea ce-l pune pe viitorul ginere într-o stare euforică: "se gândea numai la pământurile lui și planuia cum să le muncească mai bine". De Ana parca uitase. Ana e doar un mijloc prin care Ion își duce la îndeplinire planul. Scena tocmeștii între cele două părți, în fașa miresei însărcinate și neluate în seamă, este de o rece vigoare.

Alături de asprimea, de lacomia, de egoismul feroce al lui Ion, stă chipul bland și iertător al Anei, care "nu se gândea decât la dansul. Uitase erau rusinea și bataile și suferințele. Ea nu știa nici de planuri, nici de vicisluguri ... sufletul ei dornic de iubire aștepta împlinirea visului ca o mântuire...". La nuntă, mirele, parca trezit din somn, își dă seama că sluta este mireasa în comparație cu Florica, femeia vieții lui. Pentru o clipă, îi trece prin minte un gând nebunesc: "ce-ar fi dacă aș lua pe Florica și am fugi amândoi în lume să scăpăm de urâtenia asta?" Dar patima pământului nu-l poate slăbi, tocmai acum când l-a dobândit: "și să rămân tot calic... pentru o femeie?".

Ana, victima a conflictelor între ginere și socru, bate drumul ca un câine alungat între casa lui Băciu și a lui Ion, fiecare trimițându-o cu mesajul său, așteptându-o și, apoi, crezându-o complice cu partea adversă cărându-i pumni cu nemiluită. După ce Ion o alungă pe Ana, pentru a-și consolida poziția, îl da judecată pe Băciu spre a obține cu martori, ceea ce acesta nu voia să mai recunoască. Băciu se lasă prins pe dea întregul în capcana lui Ion iscalind actele de intabulare pe numele ginerelui. Venise bogat și acum pleacă cersetor, astfel că de acum încolo îl vor auzi mereu pe Băciu spunând: "Mi-ai furat pământul, Hotule! M-ai omorât hotule!". Acum Ion ajunge să-și vada visul cu ochii: "tot pământul e al meu domnisorule". Cuprins de bucuria fetei, eroul vede pământurile ca pe "niste ibovnice credincioase", "care și-ar fi lepădat cămașa arătându-și corpul gol, ispititor".

Pe Ana o apuca durerile facerii pe camp, in timp ce ducea mancare alor sai aflati la lucru. Nici macar acum, Ion nu-si schimba atitudinea fata de nevasta, pe care n-o poate suferii, o boscorodeste nepasator. Doar gandul ca femeia ar putea muri il inspaiminta si il face sa vrea sa fie langa Ana, care tipa in muncile facerii.

Momentul care aduce trecerea la un timp personal, adica trait in interioritatea constiintei intime, e acela al reintalnirii cu Florica, mireasa. in timpul nuntii, George surprinde printre meseni ochii lui Ion "darji, aprinsi si tulburi" si-l inspaimanta parca i-ar fi spus ca "din ei porneste o primrjdie". "Ion nu-si putea lua ochii de la mireasa, ca si cand i s-ar fi lipit de ea intr-o sarutare, atat de patimasa ca nici o putere din lume sa nu-i mai poata desparti". si Ana observa scena; amaraciunea o sugruma si se pomeneste zicand fara voia ei : " am sa ma omor, Ioane!".

Lipsita de cea mai elementara afectiune, de ocrotire si de dragoste, inveninata de gelozie, caci o imbratiseaza patimas pe Florica sub ochii ei fara nici o speranta de a-si mai atinge visul de fericire langa barbatul caruia i se jertfise, Ana hotaraste sa se spanzure.

Obidita sotie a lui Ion incepe prin a face o fixatie, fiind stapanita obsesiv de imaginea celor doi morti vazuti de ea: Carciumarul Avrum si Dumitru Moarcas. Semnele de alterare a echilibrului mintal se traduc nu prin agitare, ci printr-o liniste aproape suspecta care insoteste fiecare gand si fiecare pas. inainte de a porni spre locul unde avea sa-si puna capat zilelor, aseaza copilul in leagan si-l inchina de trei ori, amintindu-si noaptea de pe cuptor, cu placerile ei infricosate si nestiitoare. Intra in grajd, unde, "intr-un cui de lemn atarna strangul nou nout cu care legau vitelul pe care-l alegeau la muls".

Pregatindu-si spanzuratoarea, are un moment de ezitare; are o scurta tresarire de spaima, dupa care isi reia pregatirea punandu-si anevoie latul de dupa gat. Moartea isi face aparitia dandu-i mai intai un fior senzual, caracteristic sucombarii prin spanzurare: "Simti o placere ametitoare, ca si cand un ibovnic mult asteptat ar fi imbratisat-o cu o salbaticie ucigatoare". Ultima fulgerare de gand se leaga tot de noaptea placerilor, dupa care totul se incalceste. Ramane doar planul fiziologic: " Ochii holbati nu mai vedeau nimic. Doar limba crestea mereu, sfidatoare si batjocoritoare, ca o razbunare pentru tacerea la care a fost osandita toata viata". in jur, lucrurile isi urmeaza cursul mai departe, ca si cand nu s-ar fi intamplat nimic. Existenta chinuita si tragicul sfarsit al Anei dezvaluie cu o deosebita forta conditia de inrobire si injosire a femeii in aceasta lume. Eroina se pleaca in fata unei legi crunte, neiertatoare, care o transforma din roaba tatalui in sclava barbatului. Aducatoarea de zestre, nascatoare de prunci si animal de munca, iata singurele rosturi sociale ce i s-au lasat.

O mana a fatalitatii face ca si copilul acestora sa se stinga, si cu el neamul Glanetasului.

Dupa moartea Anei, personajul incepe sa se comporte ca un m intrat in transa. ii da tarcoale lui George gasind diverse prilejuri sa-i faca vizite acasa. Patima a pus o asemenea stapanire asupra lui, ca abia se putea tine sa nu sara sa o ia in brate pe Florica, fata de barbatul ei. Oricat ar fi de impatimit de avere, ea nu-l satisface pe deplin. Ocolita si amanata, problema fericirii i se pune in termenii cei mai firesti: "ce folos de pamanturi daca cine ti-e drag pe lume nu-i al tau". Femeia devine obsesia lui Ion, ca altadata pamantul. Odata se intalnesc si fac dragoste pe camp, acolo

unde nascuse Ana. Ion e acum mai decis ca oricand sa-si duca pana la sfarsit patimasa chemare de dragoste: "Sa stiu ca fac moarte de om si tot a mea o sa fii".
in incursiunea amoroasa finala, Ion e de o imprudenta fatala:

"Toate le potriveste cu mare grija, numai la George nu se gandise, parca nici n-ar fi fost pe lume". Drumurile lui Ion incep a fi cunoscute si de George, care astepta raula. Presimtirile negre se inmultesc. George pleaca la padure, se intoarce din drum sa-si ia toporul. Atmosfera insasi parca ascunde ceva care o face pe Florica sa fie "gatuia de spaima". Tacerea e ca o "piatra de mormant": barbatul intelat il surprinde pe Ion sa-l doboara cu trei lovituri de sapa: "cu amandoua mainile, George ridica sapa si izbi. Simti ca fierul a patruns in ceva moale si in gand ii rasari intrebarea: "Unde l-oi fi lovit? Dar numaidecat se auzi iarasi, incet si rugator: - Ssst ... ssst ... George izbi a doua oara. Sapa vajai in aer. Apoi un parait surd, urmat de un zgomot ragusit ca si cand se pravale un sac plin. Mai ales zgomotul acesta infurie mai crunt pe George. Parca tot intunericul s-ar fi schimbat, dintr-o data, intr-o balta de sange inchegat.

Lovi a treia oara fara a-si da seama unde ..." Cand pleca la inchisoare, George intalneste ochii albastri ai Floricai, "privindu-l drept ca o imputare si o mila care nu stia daca sunt pentru el sau pentru celalalt". Florica ramane o imagine de frumoasa enigma si de nefericita incertitudine. Ea este nevoita sa oscileze intre barbatul pe care l-a iubit intotdeauna, si intamplatorul sot care i-a oferit un statut social. Putem spune astfel ca Florica e un alt Ion de sex feminin. Ambitia lui Ion face pereche cu resemnarea si lipsa de curaj a Floricai.

Drama se incheie o data cu disparitia eroului principal, cu inmormantarea lui car arunca un ultim fascicul de lumina asupra acestui caracter aspru si patimas: "pe urma Ion fu coborat in pamantul care i-a fost prea drag, si oamenii au venit pe rand sa-i arunce cate o mana de lut umed care rabufnea greu si trist pe scandurile odihnei reci".

Lupta lui Ion de a razbate, de a raspunde unei necesitati vitale si deopotriva unei pofte de a avea nostalgie, care declansase rezerve uriase de energie si vointa, lua sfarsit cu o infrangere tragica. Apriga lui zbatre, ne lasa autorul a intelege, ramanea o zadarnicie. in pamant se duc toate pamanturile.

Nicaieri in literatura romana viata satului nu a fost evocata cu atata forta realista, atat de viguros si patrunzator. Conditia lui Ion rezuma tragedia istorica a taranimii fara pamant si daca parvenirea sociala a personajului este reprezentativa doar pentru o parte infima a acelei taranimi, ambitia de care este devorat defineste sufletul taranesc, iar destinul sau denunta intocmirea inechitabila ce condamna pe cei de seama lui fie la saracie si umilinta, fie la schilodire morala. Sfortarea lui Ion de a-si depasi conditia capata dimensiuni universale si infrangera sa in lupta cu soarta implacabila aduce aminte de prabusirile eroilor din tragediile antice. Povestea ascensiunii si surparii lui Ion aduna in cuprinsul ei intreaga existenta a Transilvaniei romanesti. "Ion" este o densa monografie, o epopee a satului romanesc de peste munti.

in psihologia eroului principal scriitorul a intrebuintat simplificarea artei clasice, intrucat Ion este redus, in realitate la un singur instinct. in sufletul lui Ion exista o lupta intre "Glasul Pamantului" si

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

"Glasul iubirii", dar fortele sunt inegale si nu domina decat succesiv. La inceput, Ion e lipsit, deci, de interesul unei lupte: "Glasul Pamantului" il stapaneste si in fata lui totul tace; numai la urma i s-a adaugat si "Glasul iubirii". Ajungind la stapanirea pamantului dorit, Ion se umanizeaza, devenind un om ca oricare altul care poate iubi pe Florica fara ca dragostea sa contrarieze marea si unica pasiune a vietii: daca prin succesiune s-a eludat nu numai conflictul, ci si adevarul interes dramatic, unitatea lui suflteasca, ii da proportii impunatoare: simplu, frust si masiv, el pare crescut din pamantul iubit cu ferocitate, asa ca, prin gesturi voluntare si tenace, conditia lui umila se topeste in imensitatea simbolica a unei creatii ctonice.

Rebreanu a cautat mereu o unitate pierduta a Lumii; ca un om al pamantului, a incercat sa revele o "axis mundi", sa descopere, pentru cititorul sau, un Centru al lumii. Ca si Eminescu, ca si Sadoveanu, ca si Blaga, a refuzat dinamismul excentric al literaturii moderne. Dinamism resimtit de o seama de literaturi ale estului european, in al doilea patrar al secolului al XX-lea.

"Ion" este capodopera rebreniana in care arta romancierului descopera, cu o rigoare si spbrietate exemplare, adancurile simplitatii, marea poezie epica a miracolului existentei esentiale, si in care linistea povestirii si echilibrul constructiei rasfrang intelegerea matura si armonioasa a omenescului, dau epicului statura memorabila de simbol complex si substantial al frumusetii si contradictiilor lumii si vietii reale.

Bibliografie:

- Eugen Lovinescu: "Scrieri"
- Cornel Ungureanu: "Rebreanu in spatiul literaturii"
- Al. Sandulescu: "Introducere in opera lui Rebreanu"
- Tudor Vianu: "Arta prozatorilor romani"
- M. Manolescu: "Arca lui Noe"